

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΠΡΩΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΘΕΜΑ: ΙΩΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

(ΣΑΜΟΣ, 27-31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1988)

Το Πρώτο Διεθνές Συνέδριο Ελληνικής Φιλοσοφίας, που έγινε στη Σάμο από 27 έως 31 Αυγούστου 1988 με θέμα «Ιωνική Φιλοσοφία», απετέλεσε ένα σημαντικό γεγονός στο χώρο της έρευνας της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας. Δεν ήταν ένα απλό Συνέδριο, αλλά ένα επιστημονικό, πολιτιστικό, κοινωνικό και εθνικό γεγονός. Κατά την ταπεινή μας γνώμη το Πρώτο Διεθνές Συνέδριο Ελληνικής Φιλοσοφίας δημιούργησε μία τομή στο χώρο διοργάνωσης διεθνών και παγκοσμίων, θα λέγαμε, Συνεδρίων. Επρόκειτο για ένα πολύπλευρο γεγονός, του οποίου όχι μόνο οι φιλοσοφικές συζητήσεις αλλά και κάθε άλλη εκδήλωση ήταν μία παιδευτική και πολιτιστική επιτυχία, ένα ιδιόμορφο παιδευτικό γεγονός.

Εξαιτίας της σπουδαιότητας και πολυπλοκότητας των γεγονότων, αλλά και για να εξασφαλίσουμε την καλύτερη κατανόησή τους και παρουσίασή τους, κρίνουμε ότι πρέπει να χωρίσουμε το επιστημονικό μέρος από τις άλλες εκδηλώσεις, για να προβληθούν κατά το δυνατόν ισόρροπα όλες οι απόψεις του Συνεδρίου.

Α. ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΙΩΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ: ΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ

Οι επιστημονικές εργασίες του Συνεδρίου διεξήχθησαν κατά κύριο λόγο στην αίθουσα Συνεδρίων του ξενοδοχείου «Δορύσσα».

Κατά την Επίσημη Εναρκτήρια Συνεδρία (Σάββατο 27-8-88) ο Πρόεδρος της Διεθνούς Εταιρείας Ελληνικής Φιλοσοφίας (ΔΕΕΦ) και Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου, καθηγητής της Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Κωνσταντίνος Βουδούρης καλωσόρισε τους Έλληνες και τους ξένους Συνέδρους, αναφέροντας ιδιαιτέρως ότι οι ξένοι Σύεδροι «πολλήν γῆν έπελήλυθαν», για να έλθουν να φιλοσοφήσουν ελεύθερα στην ιωνική Σάμο, που περιβάλλεται από την καταγάλανη θάλασσα του Αιγαίου. «Όλοι», είπε ο Πρόεδρος της ΔΕΕΦ, «όσοι είμαστε εδώ υποδεχόμαστε τους διαπρεπείς ξένους επιστήμονες με ζεστές καρδιές και ανοιχτές αγκαλιές».

Στη συνέχεια προσεφώνησαν τους Συνέδρους εκπρόσωποι Φιλοσοφικών Εταιρειών και Ιδρυμάτων της χώρας μας και του εξωτερικού, καθώς και εκπρόσωποι των αρχών (ο Υπουργός Αιγαίου κ. Π. Βάλβης, ο Νομάρχης Σάμου και Ικαρίας κ. Θ. Τσιόκας, Δήμαρχοι και Πρόεδροι των Δήμων και Κοινοτήτων του νησιού, εκπρόσωποι των πολιτικών κομμάτων της χώρας).

Μετά τις προσφωνήσεις που δεν ήταν απλώς τυπικές, αλλά διαπνέονταν από εγκαρδιότητα, φιλόξενα αισθήματα και φιλοσοφικό ενίοτε βάθος άρχισε το επιστημονικό μέρος του Συνεδρίου, την κήρυξη των εργασιών του οποίου έκανε εκπρόσωπος της υπουργού Πολιτισμού κυρίας Μ. Μερκούρη.

Κατά την πρώτη επιστημονική συνεδρία (Σάββατο 27-8-88) μίλησε ο Πρόεδρος της Διεθνούς Εταιρείας Ελληνικής Φιλοσοφίας και Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου, καθηγητής Κωνσταντίνος Βουδούρης με θέμα:

«Η Ιωνική διάνοηση και φιλοσοφία και η Ελληνική φιλοσοφία σήμερα».

Ο ομιλητής βοήθησε το κοινό να συλλάβει τη σπουδαιότητα της Ιωνικής διάνοησης και φιλοσοφίας για το σύγχρονο άνθρωπο. Υποστήριξε ότι οι Ίωνες φιλόσοφοι είναι διαρκώς παρόντες με τα πρότυπα διανοήσεως και ζωής, τα οποία καθιέρωσαν και μας κληροδότησαν. Τόνισε ότι λόγω της πολυεδρικότητας της προσωπικότητάς τους μπορούν να μας καθοδηγήσουν και στη σημερινή τεχνολογική εποχή, εφόσον, εκτός των άλλων, εισηγούνται με θέρμη την ενασχόληση των φιλοσοφούντων με τα προβλήματα των ανθρώπων, με τα κοινά. Οι ίδιοι οι Ίωνες φιλόσοφοι αποτελούν *παράδειγμα*, που διασαφεί με ποιό τρόπο μπορεί να επιτευχθεί η επικοινωνία μεταξύ εθνών που διαφέρουν πολιτιστικά. Στο ερώτημα «ποιά είναι η αξία της Ιωνικής διάνοησης και φιλοσοφίας σήμερα» ο Καθηγητής Κωνσταντίνος Βουδούρης απάντησε αναφερόμενος στο ποίημα του Καβάφη «Ιωνικό», το οποίο καθ' εαυτό αποτελεί σύλληψη της πεμπουσίας της Ιωνίας και του πολιτισμού της.

Στη συνέχεια διαβάστηκε με ωραίο τρόπο από τον Δρα Θ. Σκαλτσά η ανακοίνωση του επιτίμου Προέδρου της Διεθνούς Εταιρείας Ελληνικής Φιλοσοφίας, καθηγητού κ. Γρηγορίου Βλαστού, που είχε ως θέμα «Έλεγχος και μαθηματικά» με ιδιαίτερη αναφορά στο πρώιμο Πλάτωνα. Ο καθηγητής Γρ. Βλαστός ήταν επίσημα προσκεκλημένος ομιλητής της ΔΕΕΦ και του Συνεδρίου και φυσικώς λόγω η ανακοίνωσή του εντασσόταν στο ευρύτερο θεματικό πλαίσιο της ελληνικής φιλοσοφίας.

Ο καθηγητής Γρ. Βλαστός, αφού αναφέρθηκε στη σημασία που ο Πλάτων έδινε στη μαθηματική παιδεία ενός φιλοσόφου, επεσήμανε ότι δεν υπάρχει κάποια μαρτυρία, που να μας οδηγεί να προσδιορίσουμε την χρονική περίοδο κατά την οποία ο Αθηναίος φιλόσοφος ενδιαφέρθηκε να αποκτήσει μαθηματικές γνώσεις. Ο καθηγητής υποστήριξε ότι στον «Ίππία μείζονα» και στον «Μένωνα» φαίνεται για πρώτη φορά ότι ο Πλάτων έχει γνώση των μαθηματικών. Η επαφή του Πλάτωνα με τα μαθηματικά τοποθετείται στην εποχή που ακολούθησε τη συγγραφή του «Γοργία», δηλαδή μετά την επιστροφή του φιλοσόφου από το πρώτο ταξίδι του στις Συρακούσες.

Στη συνέχεια έδειξε ότι το μαθηματικό μοντέλο γνώσης και η νέα μέθοδος έρευνας, την οποία ο Πλάτων γνώρισε, συνετέλεσε στη διαφοροποίηση της ακολουθουμένης απ' αυτόν πορείας στην αναζήτηση της αλήθειας. Γι' αυτό το λόγο στους πρώιμους διαλόγους ακολουθείται η μέθοδος του *Σωκρατικού ελέγχου*, που οδηγεί σε αμηχανία και *απορία* τους φιλοσοφούντες, ενώ στους διαλόγους της μεσαίας περιόδου ο Πλάτων έχει τη *βεβαιότητα* για τη γνώση του Αγαθού, που μπορούν να αποκτήσουν οι φιλόσοφοι - βασιλείς, γι' αυτό και τους εμπιστεύεται την εξουσία μέσα στην ιδεατή πολιτεία του.

Η ανακοίνωση του καθηγητού κ. Γρ. Βλαστού είναι ένα σπουδαίο δείγμα ερευνητικής εργασίας σχετικά με τα προβλήματα της πλατωνικής φιλοσοφίας και αξίζει να μελετηθεί από κάθε ειδικό.

Τόσο η ανακοίνωση του Προέδρου της ΔΕΕΦ, καθηγητού κ. Κ. Βουδούρη όσο και του επιτίμου Προέδρου της ΔΕΕΦ, καθηγητού κ. Γρ. Βλαστού δημιούργησαν μεγάλη αίσθηση και είχαν ζωηρή απήχηση στους Συνέδρους και στο ευρύ κοινό, γεγονός που εξ αρχής έδειξε την υψηλή στάθμη του Συνεδρίου.

Την επόμενη ημέρα (Κυριακή 28-8-88) οι Ανακοινώσεις περιστράφηκαν γύρω από τη φιλοσοφία των Μιλησίων και αναφέρονταν είτε σε θέματα που αφορούν το στοχασμό των Μιλησίων γενικά είτε σε προβλήματα που έχουν σχέση με ζητήματα που

έθεσε κάποιος συγκεκριμένος Μιλήσιος φιλόσοφος.

Από τις εργασίες που ανακοινώθηκαν στην πρωινή ανοιχτή συνεδρία αξίζει να μνημονευθούν οι εξής:

Η ανακοίνωση του καθηγητού J. Glucker που είχε ως θέμα: «Ποιός εφεύρε τον υπολογισμό;». Ο ομιλητής υποστήριξε ότι ο όρος «υλοζωισμός» δεν είναι αρχαία ελληνική λέξη, αλλά ένας όρος που πρωτοχρησιμοποιήθηκε από τον άγγλο «πλατωνιστή της Κανταβρυγίας» Ralph Gudworth στο βιβλίο του "The true intellectual system of the universe" (1678) και ως εκ τούτου δεν μπορούμε να τον χρησιμοποιούμε έγκυρα, τουλάχιστον, για τον Θαλή και τον Αναξίμανδρο.

Ο Δρ Andrei Lebedev (Institute of Philosophy Academy of Sciences, USSR) στην ανακοίνωσή του «Ο Αναξίμανδρος ως ο δημιουργός της θεωρίας για τη μείξη της ύλης και ως ιδρυτής της μηχανοκρατικής φυσικής», εκλαμβάνοντας τον όρο «άπειρον» ως έναν όρο περιγραφικό για το Αναξίμανδρειο «μίγμα» και ως δηλωτικό ενός αορίστου υλικού, ακινήτου, με άπειρα αριθμητικώς ετερογενή συστατικά, το οποίο εκτείνεται απεριόριστα, θεωρεί τον Αναξίμανδρο ως θεμελιωτή ενός συνεπούς συστήματος μηχανοκρατικής φυσικής στο οποίο προϋποτίθεται η σωματική (μοριακή) θεωρία και στο οποίο δεν έχουν θέση η γένεση και η μεταβολή.

Ο καθηγητής G. Casertano (University of Napoli) διερεύνησε τις έννοιες του χρόνου, της κίνησης και του θανάτου στην ιωνική φιλοσοφία, κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στον Θαλή, στον Αναξίμανδρο και στον Αναξίμανη.

Ο καθηγητής Vict. Tejera στην ανακοίνωσή του «Περί του μέσου εκφράσεως στους πρώιμους Προσωκρατικούς», αρνούμενος την άποψη, που παρουσιάζει τους Ίωνες στοχαστές να εκφράζονται σε πεζόλογο ή σε ποιητικό, που όμως δεν εξυπηρετεί τα διανοήματά τους, προσπάθησε να δείξει ότι στην περίπτωση του Παρμενίδη τουλάχιστον δεν έχουμε να κάνουμε απλώς μ' ένα λογικό, αλλά και μ' ένα δεξιοτεχνικό ποιητικό κατασκεύασμα.

Ο καθηγητής Em. Abraham (Cowell College, University of California) ανέπτυξε το θέμα «Η διαλεκτική της κοσμολογίας των Μιλησίων» αναφερόμενος ιδιαίτερα στο Θαλή και στον Αναξίμανδρο.

Κατά την Απογευματινή Συνεδρία, η οποία είχε τη μορφή «ομάδας εργασίας» ανακοινώθηκαν και συζητήθηκαν σημαντικότερες εργασίες, στις οποίες όμως δεν είναι δυνατό να αναφερθούμε διεξοδικά λόγω ελλείψεως χώρου.

Ενδεικτικές της προβληματικής που απασχόλησε τους ομιλητές είναι οι ανακοινώσεις του καθηγητού Ang. Juffras «Η φιλοσοφία των Μιλησίων και η γένεση της φιλοσοφίας: Ένα ιστοριογραφικό δοκίμιο», του καθηγητού R.D. McKirahan «Θεωρήσεις πάνω στη γένεση της Ιωνικής επιστημονικής και φιλοσοφικής διανόησης» και του καθηγητού J. Haden «Ιωνική φυσιοκρατία και ο Ίων του Πλάτωνα».

Ο καθηγητής J. Banu αναζήτησε τις κοινές θεωρητικές δομές της προσωκρατικής φιλοσοφίας και ιδιαίτερα της ιωνικής, ενώ τον καθηγητή Αντ. Παπανικολάου απασχόλησε ο προσδιορισμός της εννοίας του «άέρος» (Αναξίμανης) σύμφωνα με το Corpus Hippocraticum.

Τη Δευτέρα (29-8-88) οι Ανακοινώσεις αναφέρονταν σε προβλήματα της φιλοσοφίας των Πυθαγορείων, που αφορούσαν την αντίληψή τους για τα μαθηματικά και τη δομή του κόσμου, τον τρόπο ζωής της Πυθαγόρειας κοινότητας· ακόμη εξετάστηκαν θέματα συγκριτικά του στοχασμού των Πυθαγορείων με άλλους φιλοσόφους και θρησκείες.

Σημαντικές ήταν οι ακόλουθες ανακοινώσεις:

Η ανακοίνωση του καθηγητού C. A. Huffman στην οποία υποστηρίχθηκε ότι ο Φιλόλαος από τον Κρότωνα ερμηνεύει κατά τρόπο πιο επιτυχημένο από τον Αριστοτέλη την πρώιμη πυθαγορική κοσμογονία, εφόσον δέχεται ότι η αριθμητική μονάδα πρέπει

να συνδεθεί με το *εστιακό πυρ* και όχι με μέγεθος δηλωτικό διαστήματος, όπως ο Σταγειρίτης φιλόσοφος πρεσβεύει.

Η καθηγήτρια Aphr. Alexandrakis (Bary University) κατά την ανάπτυξη του θέματος «Η έννοια της ωραιότητας στην πυθαγόρεια δομή του σύμπαντος», αφού αναφέρθηκε στη σχέση των εννοιών *κόσμος, τάξη, μέτρο, ισορροπία, συμμετρία, αναλογία* και *αρμονία* υποστήριξε ότι η *αρμονία* είναι το «*ώραϊον*», το οποίο προκύπτει από τη *συμμετρία* που οι Πυθαγόρειοι παρατήρησαν ότι υπάρχει στον κόσμο και οδηγήθηκαν στην ερμηνεία του δια των αριθμών.

Ο καθηγητής D. Karnos προέβη σε εύστοχες συγκριτικές παρατηρήσεις ανάμεσα στην πυθαγόρεια φιλοσοφία και στη θρησκεία του Jainism· ιδιαίτερα επέμεινε στο θέμα των διαδοχικών μετενσαρκώσεων της ψυχής και της κάθαρσης, που επιτυγχάνεται μ' αυτό.

Ο καθηγητής R.L. Purtil (Wester Washington University) αναπτύσσοντας το θέμα «Η ενότητα της πυθαγορείου φιλοσοφίας» προσπάθησε α) να «αποκαταστήσει» τη φιλοσοφία των Πυθαγορείων σ' ένα ενιαίο σύστημα, βασιζόμενος μόνο στα παραδιδόμενα ως γνήσια κείμενα - αποσπάσματα, και β) να παρουσιάσει το πρότυπο του φιλοσόφου και του τρόπου ζωής που του ταιριάζει, όπως αυτά προκύπτουν από το στοχασμό και τον τρόπο ζωής των Πυθαγορείων στην κοινότητά τους.

Το πρωί της ίδιας μέρας συγκροτήθηκε «ομάδα εργασίας» κατά την οποία τόσο οι κύριοι ομιλητές - συγγραφείς ανακοινώσεων όσο και οι λαμβάνοντες μέρος σ' αυτήν ως συζητητές προέβησαν σε διασάφηση σημαντικών ερωτημάτων που προέκυψε από τις Ανακοινώσεις, και που αφορούσαν το στοχασμό των Πυθαγορείων.

Από τις σπουδαιότερες αυτές ανακοινώσεις αναφέρομε αυτήν του καθηγητού Χρ. Ευαγγελίου ο οποίος προσπάθησε να απαντήσει στο ερώτημα για την έννοια του αριθμού και τη φύση των Πυθαγορείων πρώτων αρχών και τη σχέση τους με τις Πλατωνικές αρχές βασιζόμενος σε έργα του Αριστοτέλη και κυρίως στο «Μετά τα Φυσικά».

Ο Dr E. Ostefeld αναφέρθηκε στις πρώιμες πυθαγόρειες αρχές του *πέρατος* και του *απείρου*, ο Dr Γ. Καραγιάννης προσπάθησε να αναλύσει την έννοια της *αρμονίας* από μεταφυσική άποψη, βασιζόμενος κατά κύριο λόγο σε αποσπάσματα του Φιλολάου και η Dr D. Nails ασχολήθηκε με το θέμα «Οι πυθαγόρειες φιλοσοφούσες γυναίκες: υποδηλώσεις για τη φιλοσοφική αγωγή».

Τόσο κατά τις ανοικτές συνεδρίες όσο και κατά τις συνεδρίες που είχαν τη μορφή «ομάδας εργασίας», έγινε ζηρρός και γόνιμος διάλογος, κατά τον οποίο τόσο οι διακεκριμένοι επιστήμονες, που έλαβαν μέρος στο Συνέδριο όσο και όλοι οι Σύεδροι είχαν την ευκαιρία να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους, τις απορίες και τις αντιρρήσεις τους, προβαίνοντας συχνά σε επιτυχείς επισημάνσεις και θέτοντας προβλήματα για περαιτέρω έρευνα.

Αφιερωμένη εξ ολοκλήρου στη φιλοσοφία του Ηρακλείτου ήταν τρίτη ημέρα του Συνεδρίου (30/8/1988), κατά την οποία παρουσιάστηκε ικανότατος αριθμός επιστημονικών ανακοινώσεων αναφερομένων σε προβλήματα της φιλοσοφίας του εφεσίου φιλοσόφου. Το πλήθος και η ποιότητα των εργασιών αυτών, οι οποίες κάλυψαν σε έκταση μία ανοιχτή πρωινή συνεδρία και δύο συνεδρίες των Ομάδων Εργασίας μαρτυρούν αφ' ενός τη δυναμικότητα της Ηρακλείτειας σκέψης, αφ' ετέρου το έντονο επιστημονικό ενδιαφέρον που εκδηλώνεται γι' αυτήν στο χώρο της σύγχρονης διανόησης. Ενδεικτικά θ' αναφερθούμε στις κυριώτερες, κι όχι κατ' ανάγκην σημαντικότερες, ανακοινώσεις της τρίτης ημέρας, διότι η έκταση του συνόλου των ανακοινώσεων είναι αντιστρόφως ανάλογη προς την έκταση των σελίδων που διατίθενται για

παρουσίασή τους στο Περιοδικό.

Η μεθοδολογία για τη σπουδή του Ηρακλείτου είναι το θέμα της ανακοίνωσης του καθηγ. T. Robinson, στην οποία προτείνεται μια σύνθετη μέθοδος ανάγνωσης και ερμηνείας της ηρακλείτειας φιλοσοφίας. Στο πλαίσιο της μεθοδολογίας κινήθηκε και η σημαντική ανακοίνωση του καθηγ. J. Moravcsik «ο Ηράκλειτος στο σταυροδρόμι της προσωκρατικής διάνοησης», ανακοίνωση που ανοίγει νέες προοπτικές προσέγγισης της προσωπικότητας και του ρόλου του Ηρακλείτου.

Θα ήταν χρήσιμο να εντάξουμε το σύνολο των ανακοινώσεων που ακολουθούν στα πλαίσια ευρύτερων θεματικών ενοτήτων, έτσι ώστε να διαφαίνονται οι κατευθύνσεις της προβληματικής που απασχόλησε τους ερευνητές που μετείχαν στο Συνέδριο.

Θα μπορούσαμε να αναφερθούμε λοιπόν σε μια ομάδα εργασιών που σχετίζονται με την οντολογία - μεταφυσική του Ηρακλείτου, όπως του καθηγ. Κ. Μιχαηλίδη «το υπερβατικό του Λόγου κατά τον Ηράκλειτο» και της Β. Μπίρου «περί του εμόνου και του υπερβατικού του Λόγου κατά τον Ηράκλειτο», ανακοινώσεις που με ευκρίνεια απέδωσαν το χαρακτήρα της οντολογικής διάστασης του Ηρακλείτειου Λόγου.

Ερμηνευτικές προτάσεις πάνω σε θέματα που άπτονται της ηρακλείτειας οντολογίας αλλά έχουν τύχει διαφορών ερμηνευτικών προσεγγίσεων από την πλευρά των μελετητών του Ηρακλείτου, έκαναν με τις ανακοινώσεις τους ο Δρ D. O' Brien («ο Ηράκλειτος και η ενότητα των αντιθέτων») και ο καθηγ. D. Gallor με την πραγματικά πρωτότυπη ανακοίνωσή του «τα αινίγματα στον Ηράκλειτο», μια διείσδυση στο αντινομικό και παραδοξολογικό στοιχείο του αρχαίου φιλοσοφικού λόγου. Ο καθηγ. L. Rossetti στο «περί της μη ενότητας της Ηρακλείτειας διάνοησης» έδωσε, συχνά σε τόνους χαριτολογίας, τη λειτουργικότητα της συνύπαρξης της ιστορίας και της αντίθετης της προς αυτή κατάσταση, στη γλώσσα του Ηρακλείτου.

Στο χώρο της ηθικής του Ηρακλείτου εντάσσεται η ανακοίνωση του καθηγ. D.R. Bolton «η φύση και το ανθρώπινο αγαθό στον Ηράκλειτο» όπως και εκείνες των καθηγ. A. Long («ο Ηράκλειτος περί ψυχής») και Teruo Suzuki «φυλή και λόγος στη φιλοσοφία του Ηρακλείτου», όπου γίνεται προσπάθεια σύζευξης οντολογικού και ηθικού λόγου.

Δύο ανακοινώσεις είχαν το χαρακτήρα της φιλολογικής κριτικής, κατ' αρχήν, αποσπασμάτων του Ηρακλείτου, η οποία εν τέλει συνδυάστηκε με τη φιλοσοφική ερμηνευτική των αποσπασμάτων: είναι η εργασία του καθηγ. D. Sider «η σειρά των λέξεων και το νόημα στον Ηράκλειτο. Το απόσπασμα ένα και το απόσπασμα περί του ποταμού» και η ενδιαφέρουσα ανακοίνωση του καθηγ. Λ. Κουλουμπαρίτη «η έννοια του αιώνα κατά το απόσπ. 52 του Ηρακλείτου».

Μεγάλος αριθμός ανακοινώσεων αφιερώθηκε στη συγκριτική μελέτη της Ηρακλείτειας φιλοσοφίας με εκείνη νεώτερων φιλοσόφων ή ακόμη και φιλοσοφικών ρευμάτων που παρουσιάζουν συγγένειες με τη σκέψη του Εφεσίου. Ενδεικτικά αναφέρω τη σημαντική εργασία του καθηγ. J. Mansfeld «ο Ηράκλειτος για τον Πυθαγόρα», την ξεχωριστή ως σύλληψη πνευματικής συγγένειας εργασία του καθηγ. Η. Yamakana «ο Ηράκλειτος και ο Τσουάγκ-Τσου περί θανάτου: συγκριτική μελέτη των Προσωκρατικών και των Κινέζων διανοητών»: επίσης μνημονευτέα η ανακοίνωση «γίγνεσθαι και μεταβολή: Ηράκλειτος και ρομαντικοί» της Β. Γκιούλη. Στη σχέση Ηρακλείτου - Νίτσε αναφέρθηκαν δύο ομιλητές, ο δρ Δ. Λαμπρέλλης και ο καθηγ. J. Vincenzo.

Τον κεντρικό πυρήνα της πολιτικής φιλοσοφίας του Ηρακλείτου εξέτασε ο καθηγ. Κ. Βουδούρης με την ανακοίνωσή του «ο Ηράκλειτος και η διαλεκτική αντίληψη για την πολιτική». Η κύρια θέση της ανακοίνωσης ήταν ότι η πολιτική φιλοσοφία του Ηρακλείτου μπορεί να κατανοηθεί καλύτερα ερμηνευόμενη διαλεκτικά, και, ότι η ερμηνεία αυτή είναι η μόνη που απαλλάσει τον Ηράκλειτο από κάθε αντίφαση ως προς

τις πολιτικές και κοινωνικές του θέσεις.

Τέλος ένα γενικό χαρακτηρισμό του Ηρακλείτου ως φιλοσόφου (ή μή) δίνουν η καθηγ. F. Hetzler («Ηράκλειτος: Το παραμελημένο αστέρι της ιωνικής φιλοσοφίας») και ο καθηγ. Ν. Γεωργόπουλος με την ανακοίνωση «Γιατί ο Ηράκλειτος δεν είναι φιλόσοφος».

Την τελευταία ημέρα του Συνεδρίου (31-8-1988) ολοκληρώνεται η εξέταση του όλου φάσματος της ιωνικής φιλοσοφίας με αναφορές κυρίως στον Ξενοφάνη και στον Αναξαγόρα, ενώ μια συνοπτική όσο και πρωτότυπη κάλυψη του περιεχομένου της φιλοσοφίας του Μελίσσου επεχείρησε ο καθηγ. D. Furlley, με την ανακοίνωση «Μελίσσος ο Σάμιος». Εν κατακλείδι, ο καθηγ. H. Mendel, θεωρώντας το Δημόκριτο ως πνευματικό τέκνο της ιωνικής παράδοσης, αφιέρωσε σ' αυτόν μ' ένα περίτεχνο μαθηματικό τρόπο, την ανακοίνωσή του «ο Δημόκριτος περί των μαθηματικών σχημάτων».

Από τη φιλοσοφία του Ξενοφάνη επελέγησαν κυρίως θέματα της γνωσιοθεωρίας του, τα οποία αναπτύχθηκαν στις ανακοινώσεις: «η γνωσιολογική και μεταφυσική ιδιαιτερότητα της διάνοησης του Ξενοφάνη» του καθηγ. Ι. Φιλιππούση, «η επιστημολογία του Ξενοφάνη: Ριζοσπαστικός εμπειρισμός που οδηγεί στο σκεπτικισμό» του Δρα McCoy και στην ανακοίνωση του καθηγ. S. Kanzaki «η διπλή θέα του Ξενοφάνη», όπου ο ομιλητής ασχολείται με το σκεπτικισμό του Ξενοφάνη θεωρούμενο όχι απλώς ως γνωσιολογική αρχή αλλά και ως στάση ζωής.

Την ηθική και κοινωνική πλευρά της φιλοσοφίας του Ξενοφάνη προέβαλε η ανακοίνωση του καθηγ. S. Yonpezawa «Ξενοφάνης: η αυτοσυνειδησία του ως σοφού ανθρώπου και το αποσπ. 34». Αξίζει να αναφέρουμε επίσης την ανακοίνωση του καθηγ. J. Classen «ο Ξενοφάνης και η παράδοση της επικής ποίησης», όπου ο ομιλητής θεωρεί και εντάσσει τον Ίωνα φιλόσοφο, όχι μέσα στην παράδοση της ιωνικής φιλοσοφίας, αλλά τον βλέπει υπό το πρίσμα της επικής ποίησης, στηριζόμενος στις γλωσσικές συγγένειες Ξενοφάνη και επικών ποιητών.

Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η ανακοίνωση του καθηγ. Α. Μουρελάτου «το x είναι γ: ιωνικές απαρχές ενός σχήματος σκέψης», που είναι μια σπουδή στην οντολογία του Ξενοφάνη. Ο καθηγ. Α. Μουρελάτος, εξετάζοντας τις καταβολές του κλασσικού σχήματος σκέψης «το x είναι γ» διατρέχει ένα ευρύ φάσμα της ιωνικής φιλοσοφίας. Ειδικότερα αναζητεί διασυνδέσεις της κοσμολογίας - οντολογίας του Ξενοφάνη με τη σκέψη του Ηράκλειτου και του Παρμενίδη και αντλεί συμπεράσματα για το χαρακτήρα του Μιλήσιου μονισμού.

Ο Αναξαγόρας και ο ρόλος του στο χώρο της προσωκρατικής φιλοσοφίας είναι το θέμα που απασχόλησε τον καθηγ. Ch. Kahn στην σπουδαία ανακοίνωσή του με τίτλο «η ιστορική τοποθέτηση του Αναξαγόρα». Προβλήματα που ανακύπτουν από τη χρήση της λέξης «ομοιομερή» στα σχετικά με τον Αναξαγόρα αριστοτελικά κείμενα επεχείρησε να άρει η Δρ Μ. Μαραγκού με την ανακοίνωση «τα αντίθετα και τα ομοιομερή» ενώ η Δρ Μ. Silvestre είδε τη «διδασκαλία του Αναξαγόρα μέσα από τη μαρτυρία του Σιμπλικίου».

Τέλος ο καθηγ. J. Anton, με την ιδέα να εξετάσει ως καθοριστική τη διαδοχή Αναξαγόρας - Αρχέλαος (μαθητής Αναξαγόρα) - Σωκράτης εμφανίζει το Σωκράτη ως μαθητή του Αναξαγόρα μέσω του κοινού τους συνδέσμου του Αρχέλαου. Ο Σωκράτης ανήκει, λοιπόν, στο χώρο της ιωνικής παράδοσης κι όχι τόσο της ελεατικής κατά την σημαντική ανακοίνωση του καθηγ. John Anton.

Οι εργασίες του Πρώτου Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Φιλοσοφίας με θέμα το πρώτο άνθισμα της ελληνικής φιλοσοφικής σκέψης, την ιωνική φιλοσοφία, ολοκληρώθηκαν με τις κριτικές όσο και γόνιμες παρατηρήσεις και προτάσεις του καθηγ. Λ.

Κουλουμπαρίτση πάνω στην ιδέα και την πράξη του Συνεδρίου και με τους στοχασμούς που διατύπωσε ο καθηγ. Ν. Γεωργόπουλος για την αξία της ιωνικής διανόησης στον αιώνα της τεχνολογίας και για την επικαιρότητα ορισμένων πτυχών του Συνεδρίου.

Ακόμη θα πρέπει να τονισθεί το γεγονός ότι λόγω της μεγάλης σπουδαιότητας της ιωνικής και γενικότερα της αιγαιοπελαγίτικης φιλοσοφικής διανόησης οι Σύεδροι στο τέλος των επιστημονικών εργασιών του Συνεδρίου δέχθηκαν ομόφωνα πρόταση για να ιδρυθεί Διεθνές Κέντρο Ελληνικής Φιλοσοφίας στο Αιγαίο (και ειδικά στη Σάμο).

Συνολικά εξετάζοντας τις επιστημονικές ανακοινώσεις και τις φιλοσοφικές συζητήσεις θα μπορούσαμε να κατατάξουμε το Συνέδριο στις πιο σημαντικές επιστημονικές εκδηλώσεις στο διεθνή χώρο. Η Έκδοση των Πρακτικών του Συνεδρίου θα πρέπει να αναμένεται ως σημαντικό επιστημονικό γεγονός.

ΜΑΡΙΑ ΒΕΝΕΤΗ
ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
DEA, PARIS V

ΕΛΕΝΗ ΚΟΛΛΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Β. ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΙΩΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Στο Πρώτο Διεθνές Συνέδριο Ελληνικής Φιλοσοφίας με θέμα την «Ιωνική Φιλοσοφία» επεχειρήθει να εφαρμοστεί ένας νέος τρόπος παρουσίασης των φιλοσοφικών θεμάτων. Στην καινοτομία αυτή συνέβαλαν πολύ οι κοινωνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις που διοργανώθηκαν. Αυτόν τον τρόπο θα προσπαθήσουμε στη συνέχεια να παρουσιάσουμε, αν και κατά τη γνώμη μας καμιά ψυχρή περιγραφή δεν μπορεί να περιγράψει όσα πραγματικά ωραία ζήσαμε τις μέρες του Συνεδρίου.

Συνοπτικά και προκαταβολικά μπορούμε να πούμε ότι οι κοινωνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις που οργανώθηκαν σημείωσαν απόλυτη επιτυχία: οι εκδηλώσεις αυτές κατόρθωσαν να φέρουν τους ξένους συνέδρους σε επαφή με την πατροπαράδοτη ελληνική φιλοξενία, να τους δείξουν το απaráμιλλο τοπίο και τις αρχαιότητες του νησιού (Σάμος) και να τους κάνουν να εκτιμήσουν βαθειά την ελληνική άποψη για τη ζωή και τον άνθρωπο.

Έτσι, μετά το τέλος της Επίσημης Εναρκτήριας Συνεδρίας (Σάββατο 27-8-1988) έγινε μία πολύ ωραία δεξίωση στο ξενοδοχείο «Δορύσσα» από το Νομάρχη Σάμου και Ικαρίας κ. Θεοχάρη Τσιόκα προς τιμή των Συνέδρων. Η ατμόσφαιρα που δημιουργήθηκε έδωσε την ευκαιρία μίας πρώτης αλλά ουσιαστικής γνωριμίας των Συνέδρων μεταξύ τους. Ακόμα έφερε σε επαφή τους Συνέδρους με τις αρχές του τόπου (τον υπουργό Αιγαίου κ. Π. Βάλβη, τον Περιφερειάρχη Νοτίου Αιγαίου κ. Μπρακατσούλα, τον Διευθυντή Συνεδρίων του ΥΠΠΟ κ. Α. Βασιλόπουλο και άλλους).

Την Κυριακή (28-8-1988) το βράδυ στο αρχαίο θέατρο του Πυθαγορείου δόθηκε παράσταση της «Ηλέκτρας» του Ευρυπίδη από το Θεσσαλικό Θέατρο. Το αρχαίο Θέατρο του Πυθαγορείου βρίσκεται σε μία αμφιθεατρική πλαγιά, στα πόδια της οποίας απλώνεται η ανατολική πλευρά του νησιού και η καταγάλανη θάλασσα του Αιγαίου. Ο λόγος της «Ηλέκτρας» έδωσε απόλυτα με το τοπίο και η συγκίνηση που δημιούργησε το αρχαίο δράμα μεταδόθηκε από δύο διαφορετικούς κρουνοί στους ξένους Συνέδρους: από τη μεγαλοπρέπεια της φύσης κι από τη μεγαλοπρέπεια του λόγου.

Η παράσταση δεν ήταν μόνο μία προσεγμένη και καλοπαιγμένη εκτέλεση αρχαίου δράματος. Από τη μια ήταν ένα κλασσικό ανέβασμα τραγωδίας, ενώ από την άλλη φιλοδοξούσε να προβάλλει τη συνέχιση του αρχαίου κόσμου μέσα στη σύγχρονη νεοελληνική παράδοση. Χωρίς να προδίδει καθόλου το πνεύμα της τραγωδίας, κατόρθωσε με μεστό τρόπο, να δείξει την ιστορική, φυσική και αδιάλλειπτη συνέχεια από την αρχαιότητα έως σήμερα, το απρόσκοπτο πέρασμα από το αρχαίο μέτρο στη ρυθμική κίνηση των Θεσσαλικών χορών, από τον ελληνικό χιτώνα στην παραδοσιακή Θεσσαλική φορεσιά κι από τον αρχαίο ελληνικό λόγο στη σύγχρονη συγκίνηση. Τόσο η πρωταγωνίστρια κ. Κονιόρδου όσο και ο χορός συνήρπασαν τους Συνέδρους Έλληνες και ξένους με το θαυμάσιο παίξιμό τους.

Μετά το τέλος της παράστασης οι Σύεδροι με λεωφορεία επέστρεψαν πάλι στο Πυθαγόρειο και στο ξενοδοχείο «Δορύσσα», όπου στο ωραιότατο κέντρο «Αστερίας» δόθηκε λαμπρή δεξίωση από την Οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου. Οι ξένοι Σύεδροι γνώρισαν από κοντά τον νεοελληνικό τρόπο διασκέδασης. Η βραδιά κύλησε με τραγούδια και χορό μέσα σε μια ατμόσφαιρα κεφιού και απaráμιλλης ζωντανίας τόσο της νεολαίας όσο και των πρεσβυτέρων Συνέδρων.

Το απόγευμα της Δευτέρας (29-8-1988) προσέφερε σε όλους τους συνέδρους την ευκαιρία να γνωρίσουν από κοντά το νησί. Μετά από μία μαγευτική διαδρομή, κατά τη διάρκεια της οποίας μπορέσαμε να θαυμάσουμε τις κατάφυτες πλαγιές της Σάμου και να πληροφορηθούμε άγνωστα στοιχεία για τη νεώτερη και σύγχρονη ιστορία του νησιού, καταλήξαμε στο Καρλόβασι. Ενδιάμεσος σταθμός ήταν η περιοχή Κούτσι, όπου όλοι οι Σύεδροι είχαν την ευκαιρία για λίγα λεπτά να ξεκουρασθούν κάτω από τα πλατάνια και να θαυμάσουν την υπέροχη θέα.

Στην πλατεία Μέσου Καρλοβάσου, έγινε ομιλία από τον καθηγητή Λ. Κουλουμπαρίτση με θέμα «Τεχνική και περιβάλλον», την οποία παρακολούθησαν πολλοί κάτοικοι της περιοχής. Το ενδιαφέρον του κοινού ήταν έντονο, όπως φάνηκε από τη συζήτηση που ακολούθησε στο τέλος της ομιλίας. Αυτό ήταν δείγμα της μεγάλης επιτυχίας των πολιτιστικών εκδηλώσεων και των ομιλιών σε ανοικτό χώρο. Το Συνέδριο κατάφερε να κάνει γνωστά στο πλατύ και απλό κοινό ενός ακριτικού νησιού φιλοσοφικά θέματα και μάλιστα με τέτοιο τρόπο, ώστε αυτό να ενδιαφερθεί και να προβληματισθεί. Πάντρη απόδειξη αυτής της επιτυχίας ήταν τα ποικίλλου περιεχομένου ερωτήματα, που οι κάτοικοι της περιοχής έθεσαν στον ομιλητή.

Στη συνέχεια δόθηκε δεξίωση από τον Δήμαρχο Καρλοβασίου κ. Ευάγγελο Σιδηρουργό. Όλοι οι Σύεδροι διασκέδασαν μέσα σε μία ιδιαίτερα ζεστή και φιλική ατμόσφαιρα με παλιά ελληνικά τραγούδια και χορό. Αξίζει να αναφερθεί ότι στους Συνέδρους ψυχαγώγησε συγκρότημα που απαρτίσθηκε από τους ίδιους τους Συνέδρους και του οποίου ψυχή ήταν η εξαιρετική καλλιτέχνις Γιώτα Οικονομίδου και η φιλόσοφος και αοιδός Μαρία Βενετή.

Η απογευματινή επιστημονική συνδρίαση της Τρίτης (30-8-1988) επιφύλασσε στους Συνέδρους μία ευχάριστη έκπληξη, γιατί έγινε στον περίβολο του Μοναστηριού της Παναγίας της Σπηλιανής. Το εκατόχρονο αυτό Μοναστήρι δεσπόζει στον βράχο πάνω από το Πυθαγόρειο. Μπροστά του απλώνεται η κατάφυτη πεδιάδα, το Πυθαγόρειο και φαίνονται οι ελληνικές ακτές της Μικρασιατικής Ιωνίας. Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον, όπου καθένας μπορούσε να νιώσει παρούσα όλη την ιστορία, έγιναν ενδιαφέρουσες ομιλίες και συζητήσεις για τον Ηράκλειτο. Εκείνο που πρέπει να τονισθεί είναι ότι οι περισσότερες από αυτές τις ομιλίες έγιναν από νέους ομιλητές. Μετά το τέλος της συνεδρίας προσφέρθηκαν αναψυκτικά σε όλους τους Συνέδρους. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσίαζε το Μοναστήρι της Παναγίας, στο οποίο υπάρχει το ένα από τα τέσσερα αντίτυπα της ιερής εικόνας «Άξιον Εστί», που βρίσκεται στο Άγιο Όρος. Ενδιαφέρον ακόμα, τόσο για την ιστορία του όσο και για την κατασκευή του, είχε η Παλαιά Εκκλησία του Μοναστηριού, που είναι κτισμένη σε μεγάλο βάθος μέσα στον βράχο και συνοδεύεται από μία σειρά θρύλων. Η έντονη κατασκευτική ατμόσφαιρα της Εκκλησίας μέσα στο βράχο και η γοητεία του τοπίου με την απέραντη θέα στο Αιγαίο άφησε αξέχαστες εντυπώσεις σ' όλους τους Συνέδρους. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Συνεδρία στη Σπηλιανή ήταν άψογη τεχνικά και πολύ φροντισμένη από κάθε άποψη (το σύστημα αυτόματης μετάφρασης λειτούργησε με τέλειο τρόπο).

Από το Μοναστήρι της Παναγίας οι Σύεδροι με λεωφορεία μεταφέρθηκαν στην πρωτεύουσα του νησιού, το Βαθύ. Ακολούθησε επίσκεψη στο Μουσείο της πόλης, που συνοδεύθηκε από την ενδιαφέρουσα ξενάγηση, του κ. Κ. Πτίνη. Όλοι θαύμασαν το πανύψηλο κούρο της Σάμου, το μοναδικό αυτό εύρημα της αρχαιολογικής σκαπάνης. Στη συνέχεια, στην αυλή του Πυθαγορείου Γυμνασίου, που είχε κατάλληλα διακοσμηθεί, μίλησε ο καθηγητής John Anton με θέμα «Το Αιγαίο ως κρηπίδα του πολιτισμού και της φιλοσοφίας». Την ομιλία, που έγινε στα ελληνικά, παρακολούθησαν πολλοί

κάτοικοι της Σάμου επιβεβαιώνοντας για μία ακόμα φορά την επιτυχία και την κοινωνική προσφορά του Συνεδρίου. Στον ίδιο χώρο ο δήμαρχος Σαμίων κ. Πέτρος Γρύλλος, έδωσε δεξίωση προς τιμή των Συνέδρων και η βραδυά τελείωσε όμορφα με χορό, τραγούδι και κέφι. Στιγμές πράγματι όμορφες στη ζωή του κάθε ανθρώπου και θα λέγαμε αξέχαστες.

Την Τετάρτη το απόγευμα (31 Αυγούστου 1988) μετά το πέρας των ανακοινώσεων έγινε το καθιερωμένο «κλείσιμο» του Συνεδρίου αυτού. Έτσι μετά τις τελικές παρατηρήσεις και τους στοχασμούς των καθηγητών Λ. Κουλουμπαρίτση και Ν. Γεωργόπουλου που αναφέραμε προηγουμένως έλαβε το λόγο ο Πρόεδρος του Συνεδρίου καθηγητής κ. Κων/νος Βουδούρης και προέβη σ' έναν αντικειμενικά παραδεκτό και ορθά τοποθετημένο, τόσο από επιστημονικής όσο και από οργανωτικής πλευράς, απολογισμό. Ο Πρόεδρος του Συνεδρίου έκρινε αναγκαίο κι επιβεβλημένο να ευχαριστήσει όλους όσους βοήθησαν για την πραγματοποίηση του Συνεδρίου αυτού (τη Διεθνή Τιμητική Επιτροπή, τη Διεθνή Οργανωτική Επιτροπή, τις ελληνικές αρχές, τους παράγοντες και τα επιστημονικά ιδρύματα). Ιδιαίτερο λόγο έκανε για τα πρόσωπα της Γραμματείας του Συνεδρίου, εκφράζοντας τις θερμές του ευχαριστίες για την αποτελεσματική συμπαράσταση και την απaráμιλλη προθυμία τους για την επιτέλεση όλων εκείνων των απαραίτητων εργασιών που αποτελούν το υπόβαθρο για την επιτυχία κάθε συνεδρίου. Απευθυνόμενος μάλιστα προς τους αλλοδαπούς Συνέδρους ανέφερε ότι η Γραμματεία του Συνεδρίου αποτελείται από νέα πρόσωπα που έχουν σπουδάσει φιλοσοφία και των οποίων η μορφή ζωής είναι άρρηκτα συνδεδεμένη προς τη φιλοσοφία την οποία καλλιεργούν και θεραπεύουν με ενθουσιασμό.

Είναι πρόσωπα όχι μόνο ειδικευμένα στη φιλοσοφία, αλλά ολοκληρωμένα και πολύπλευρα, όπως φάνηκε από την εμπλοκή τους στις ποικίλες ασχολίες του Συνεδρίου, στις οποίες μετείχαν ενεργά, είπε ο Πρόεδρος του Συνεδρίου.

Κατόπιν ο Πρόεδρος του Συνεδρίου καθηγ. Κ. Βουδούρης ευχήθηκε καλό κατευόδιο στους ξένους συνέδρους και τόνισε παράλληλα ότι η αγάπη της Οργανωτικής Επιτροπής προς όσους μετείχαν στο Συνέδριο αυτό θα συνεχίζει να υπάρχει και πέρα από τη λογική που διέπει τη γεωγραφία των αποστάσεων. Έπειτα ο Δρ Θεόδωρος Σκαλτσάς, Πρόεδρος της απογευματινής συνεδρίας, μιλώντας εκ μέρους των ξένων επιστημόνων και των Ελλήνων της Διασποράς ευχαρίστησε θερμά την Οργανωτική Επιτροπή για τη γεμάτη ζεστασιά και ωραία ατμόσφαιρα που δημιούργησε, τη φιλοξενία της και ιδιαίτερα τον Πρόεδρο του Συνεδρίου καθηγητή κ. Κων/νο Βουδούρη.

Στο πλαίσιο των εκδηλώσεων της τελευταίας μέρας του Συνεδρίου έλαβε χώρα στο Πυθαγόρειο μια πρωτότυπη όσο και σημαντική εκδήλωση όλων των Σαμιωτών προς τους προσκεκλημένους καθηγητές Συνέδρους. Στην κεντρική πλατεία του Πυθαγορείου, ο Πρόεδρος της Κοινότητας κ. Νικόλαος Μάρκου και το Κοινοτικό Συμβούλιο του Πυθαγορείου, προσφέροντας δείγμα της πατροπαράδοτης ελληνικής φιλοξενίας, δεξιώθηκε τους Συνέδρους.

Η εκδήλωση δεν περιελάμβανε μόνο τη λαμπρή δεξίωση των Συνέδρων, αλλά έγινε και κάτι που αποτελεί ίσως παγκόσμια πρωτοτυπία: δηλαδή οι Σάμιοι δια των Τοπικών Αρχών τους ανεγνώρισαν την επιστημονική αξία και ετίμησαν Συνέδρους του Α' Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Φιλοσοφίας, κάνοντας αυτούς Επίτιμους Δημότες. Με μια πραγματικά σεμνή και συγκινητική τελετή, κατά την οποία απεύθυναν προσφωνήσεις ο Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής, ο Πρόεδρος της Κοινότητας Πυθαγορείου, ο Δήμαρχος Σαμίων, ο Δήμαρχος Καρλοβασίων και ο Νομάρχης, έγιναν Δημότες οι ακόλουθοι διακεκριμένοι επιστήμονες: καθηγ. Γρηγόριος Βλαστός (Σαμίων), καθηγ.

John Anton (Σαμίων), καθηγ. Johann Zoh (Σαμίων), καθηγ. Teruo Suzuki (Σαμίων), καθηγ. Αλέξανδρος Μουρελάτος (Καρλοβασίων), καθηγ. Λάμπρος Κουλουμπαρίσης (Καρλοβασίων), Δρ Andrei Lebedev (Καρλοβασίων), καθηγ. Shinro Kato (Καρλοβασίων), καθηγ. David Furley (Πυθαγορείου), καθηγ. Thomas Robinson (Πυθαγορείου), καθηγ. Charles Kahn (Πυθαγορείου), καθηγ. Hideya Yamakawa (Πυθαγορείου).

Οι εν λόγω διακεκριμένοι επιστήμονες θεραπεύουν τα ελληνικά γράμματα επί πολλές δεκαετίες και συμβάλλουν αποφασιστικά στις χώρες τους για την προαγωγή της ελληνικής φιλοσοφίας. Στους Συνέδρους επεδόθη το αναμνηστικό μετάλλιο του κάθε Δήμου, ψήφισμα των Δημοτικών Συμβουλίων καθώς και η προσήκουσα μεμβράνη. Εκ μέρους των τιμηθέντων μίλησαν με ιδιαίτερα συγκινητικό τρόπο ο καθηγητής κ. Αλέξανδρος Μουρελάτος, ο καθηγητής κ. David Furley και ο καθηγητής Hideya Yamakawa, που με παλλόμενη φωνή, μιλώντας εκ μέρους των Ιαπώνων επιστημόνων, συνεκίνησε τον παρευρισκόμενο κόσμο, χρησιμοποιώντας με ωραίο τρόπο τον νεοελληνικό λόγο. Η λαμπρή αυτή τελετή και η απόφαση βραβεύσεως και αναγνώρισεως της επιστημονικής αξίας των ξένων επιστημόνων θα έχει μακροπρόθεσμα, και επωφελή για μας, αποτελέσματα, όχι μόνο από επιστημονική σκοπιά κρινόμενα τα πράγματα αλλά και από εθνική, ιδιαίτερα μάλιστα για τον ευαίσθητο χώρο του Ανατολικού Αιγαίου.

Είναι περιττό να τονισθεί το πόσο κεφάλτη κι ενθουσιώδης ήταν η διασκέδαση που ακολούθησε μετά τη σεμνή αυτή τελετή. Υπήρξε μια ταύτιση και μια μυστική τρόπον τινα επαφή της ψυχής του κάθε Συνέδρου προς ό,τι αποτελεί την πεμπτουσία του ελληνικού τρόπου ζωής, και ιδιαίτερα του Αιγαιοπελαγίτικου, όχι μόνο του παρελθόντος αλλά και του ζωντανού παρόντος.

Γενικά, βλέποντας τα πράγματα υπό προοπτική, πιστεύουμε ότι οι εκδηλώσεις αυτές του Συνεδρίου, τόσο για το εσωτερικό περιεχόμενο τους όσο και για την οργανωτική τους ποιότητα, αποτελούν κάτι το ιδιαίτερα σπουδαίο και σημαντικό για το ξεκίνημα μιας Διεθνούς Εταιρείας Ελληνικής Φιλοσοφίας, που έχει ως έδρα της την Ελλάδα. Γιατί το Συνέδριο αυτό δεν ήταν μια απλή σύναξη προσώπων για φιλοσοφική μόνο συζήτηση, αλλά δημιούργησε ένα νέο τρόπο του «συνεδριάζειν», μια νέα μορφή ολόπλευρης επικοινωνίας τόσο μεταξύ των Συνέδρων όσο και μεταξύ των Συνέδρων και του ευρύτερου κοινού, και όλων μαζί προς ό,τι συγκροτεί έγκυρες όψεις της ουσίας ενός πολοτισμού.

Συνολικά η επιτυχία του Συνεδρίου για την Ιωνική Φιλοσοφία ήταν πλήρης και αναμφισβήτητη από κάθε σκοπιά, ο δε ενθουσιασμός που επεκράτησε μεταξύ των νεοτέρων κυρίως Συνέδρων για συμμετοχή στις μελλοντικές συνεδριακές εκδηλώσεις της Διεθνούς Εταιρείας Ελληνικής Φιλοσοφίας ήταν απάραμιλλος.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΛΙΑΚΡΗ
ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΠΟΥΚΗ
ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ